

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 12Svp/7/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200246
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Vališ
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200246.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Vališa, LL.M. a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., JUDr. Moniky Valašikovej, PhD., JUDr. Anity Filovej a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci žalobcu: I. D., nar. X. S. XXXX, E. C. XX, E. M., proti žalovanému: C. G., nar. XX. S. XXXX, E. C. XXX, E. M. o správnej žalobe vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Vyšný Mirošov konaných 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu z a m i e t a .

II. Žalovanému sa voči žalobcovi p r i z n á v a právo na úplnú náhradu účelne vynaložených trov konania.

O d ô v o d n e n i e

Podania účastníkov konania

1. Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „správny súd“) bola dňa 8. novembra 2022 doručená správna žaloba vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Vyšný Mirošov konaných 29. októbra 2022 (ďalej aj len „napadnuté voľby“).

2. Žalobca v napadnutých voľbách získal 168 hlasov a žalovaný v napadnutých voľbách získal 198 hlasov.

3. Správnu žalobou sa žalobca domáhal prieskumu napadnutých volieb z dôvodu nezákonnosti a súčasne aj z dôvodu neústavnosti, čo odôvodňoval tým, že

- poukázal na povest' žalovaného, ktorý má čeliť niekoľkým trestným stíhaniam a mal voči žalobcovi organizovať „antikampaň“,
- poukázal na nedostatok nestrannosti predsedníčky volebnej komisie pani C. X., ktorá má byť spriaznená so žalovaným,

- uviedol, že predsedníčka volebnej komisie pani C. X. sama bez ostatných členov volebnej komisie rozhodla, že s prenosnou volebnou schránkou pôjde pani C. G., matka žalovaného,
- uviedol, že keďže mal s ohľadom na minulé skúsenosti podozrenie na manipulovanie s hlasmi pri ich zbere s prenosnou volebnou schránkou, potom čo ho členka volebnej komisie pani D. D. informovala o výbere osôb, ktoré budú zhromažďovať voličské hlasy prostredníctvom prenosnej volebnej schránky, informoval o podozrení políciu, ktoré vec vyriešila tak, že predsedníčke okrskovej volebnej komisie bolo nariadené zmeniť osoby, ktoré zberali voličské hlasy prostredníctvom prenosnej volebnej schránky,
- viacerí obyvatelia obce ho upozornili, že počas predchádzajúcich volieb malo pri výkone práva voliť do prenosnej schránky dochádzať k manipulácii s hlasmi voličov matkou žalovaného pani C. G.,
- členka okrskovej volebnej komisie pani C. G. pristúpila k jednému voličovi pánovi G. I., do jeho osobitného priestoru na hlasovanie, kde mal vykonať úpravu hlasovacieho lístka a pomáhala mu pri hlasovaní,
- predsedníčka okrskovej volebnej komisie ju napriek pripomienke členky komisie pani D. D. na jej neprípustné správanie neupozornila,
- pri otváraní bielych obálok určených pre voľbu starostu a poslancov miestneho zastupiteľstva našla členka volebnej komisie prázdnu obálku a chýbajúce volebné lístky chýbali pri sčítavaní hlasov od voličov,
- do zápisnice sa malo zapísať, že počet platných hlasovacích lístkov na voľby starostu bol 366, neplatných hlasovacích lístkov bolo 5 a v počte neplatných hlasovacích lístkov bol zahrnutý aj chýbajúci volebný lístok z predmetnej prázdnej obálky. Počet platných hlasovacích lístkov na voľby do obecného zastupiteľstva bol 370, neplatných hlasovacích lístkov bol 1 a v počte neplatných bol zahrnutý práve chýbajúci 1 volebný lístok z prázdnej obálky. V zápisnici nebolo možné iným spôsobom zapísať chýbajúci hlasovací lístok, len ako neplatný, hoci v obálke sa reálne žiaden hlasovací lístok nenachádzal. Z tohto postupu žalobca odvodzuje nezákonnú manipuláciu s hlasovacími lístkami.
- poukázal na netypické a zvláštne správanie sa žalovaného a jeho aktivitu počas posedenia rodinných príslušníkov a známych v deň volieb počas smútočnej spomienky, kedy sa malo uskutočniť väčšie zhromaždenie príslušníkov rómskej národnosti. Žalovaný sa mal podujat' na prípravu tohto posedenia, navarenia a mal komunikovať s voličmi a byť prítomný v priestoroch, kde sa pohybovali voliči. Žalobca žalovaného správanie hodnotí ako bezprostredné ovplyvňovanie voličov, keďže prebiehalo počas volebného moratória a voliči z tohto stretnutia chodili voliť,
- z vyššie uvedeného správania sa žalovaného odvodzuje, že počas volieb prebiehalo protiprávne a nezákonné konanie, tzv. vláčik, ktorého podstatu v žalobe vysvetlil,
- za najzávažnejší nezákonný postup označil vedenie predvolebnej kampane žalovaným, ktorý zorganizoval 1. októbra 2022 stretnutie s obyvateľmi obce a kandidátmi na poslancov miestneho zastupiteľstva a súčasťou predvolebnej kampane boli zábavné atrakcie realizované spoločnosťou MASKOTÍCI s.r.o., ktorá dňa 4. októbra 2022 vystavila faktúru na sumu 750,- eur, a to na obec Vyšný Mirošov. Žalovaný tak mal financovať svoju volebnú kampaň z prostriedkov obce Vyšný Mirošov, čo mu malo poskytnúť voči žalobcovi výhodu, keďže on si volebnú kampaň hradil zo svojich prostriedkov, a
- poukázal tak na porušenie § 24 ods. 3 a § 24 ods. 6. § 2 ods. 2, § 10, § 6 ods. 7 a § 5 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 180/2014 Z. z.“).

4. Žalobca navrhol, aby správny súd vyhlásil napadnuté voľby za neplatné a zrušil výsledok napadnutých volieb.

5. Prílohou žaloby boli písomné svedectvá. Ako dôkazy navrhol výsluch žalobcu a žalovaného, zápisnicu okrskovej volebnej komisie, čestné prehlásenia pozorovateľov a členky okrskovej volebnej komisie, faktúru spoločnosti MASKOTÍCI s.r.o. a pozvánku na stretnutie s občanmi organizované žalovaným.

6. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe z 19. decembra 2022 uviedol, že čo sa týka žalobcom tvrdenej antikampane ide o lož, a poukázal na spôsob vedenia volebnej kampane žalobcom. Poukázal taktiež na

podozrenie z volebnej korupcie ktorú mal organizovať žalobca. K členke okrskovej volebnej komisie pani C. G. (matke žalovaného), ktorá mala ísť s prenosnou volebnou schránkou uviedol, že koho predsedníčka okrskovej volebnej komisie určila, tak ten mal ísť a po voľbách sa dozvedel, že jeho matka s prenosnou volebnou schránkou nešla, ale išla pani W. W. a pani I. D.. Uviedol tiež, že žalobca si určil pozorovateľa pána O. O., ktorý s týmito členmi komisie chodil. K tomu, či členka okrskovej volebnej komisie pani C. G. bola s pánom G. I. za plentou sa vyjadriť nevie, ale poukázal, že ide o brata pani C. G.. Odmietol, že by sa mal realizovať tzv. vláčik.

7. K zábavným atrakciám realizovaným spoločnosťou MASKOTÍCI s.r.o. uviedol, že atrakcie objednal a s dodávateľom komunikoval ako starosta obce, v dôsledku čoho si tento myslel, že atrakcie objednala obec a faktúru vystavila na obec. Po zistení tejto skutočnosti (asi o týždeň) požiadal dodávateľa MASKOTÍCI s.r.o., aby faktúru prerobil na objednávateľa TJ Družstevník Vyšný Mirošov. Tvrdil teda, že z obce objednávka služieb nešla, faktúra od dodávateľa MASKOTÍCI s.r.o. nie je v obci evidovaná a ani nebola uhradená z obecných peňazí. Predvolebná akcia dňa 1. októbra 2022 mala byť realizovaná z peňazí žalovaného a ostatných kandidátov na poslancov.

8. Poukázal na to, že členka okrskovej volebnej komisie pani D. D. je manželkou žalobcu a práve žalobca s ňou sa pokúšali ovplyvňovať voľby tým, že telefonicky oboznamovala žalobcu s tým, čo sa deje vo volebnej miestnosti.

9. Uviedol, že počas volieb sa nepohyboval na obecnom úrade, pán C. Q. ho požiadal, aby spoločne s pánom B. V. navarili guláš na smútočnú hostinu (k čomu malo dôjsť deň vopred) a suroviny mal nakúpiť pán C. Q.. Na smútočnej oslave sa zdržiavať nemal, s výnimkou cca. 2 minút, kedy veci skontroloval a sálu uzamkol, a o voľbách sa s nikým nebavil. Uviedol, že na základe dohadov žalobcu bola privolaná polícia, ktorá ho v budove obecného úradu nenašla a aj volebná komisia mala potvrdiť jeho neprítomnosť. Poukázal, že členmi okrskovej volebnej komisie boli manželka žalobcu pani D. D., sestra žalobcu pani W. E. a matka kandidáta na poslanca pani W. B..

10. Prílohami vyjadrenia žalobcu boli faktúra spoločnosti MASKOTÍCI s.r.o. vystavená dňa 4. októbra 2022 na odberateľa TJ Družstevník Vyšný Mirošov a čestné prehlásenia k spôsobu vedenia predvolebnej kampane žalobcom a žalovaným.

11. Žalovaný návrh vo vzťahu k rozhodnutiu správneho súdu neuviedol.

12. Žalobca zaslal správne súdu repliku, v ktorej sa v zásade pridržiaval svojich žalobných námietok a v tejto súvislosti namietal nepravdivosť tvrdení uvedených vo vyjadrení žalovaného. V replike navrhol realizovať obsiahle dokazovanie (približne 19 návrhov na vykonanie dokazovania), ktoré mal prevažne zabezpečiť správny súd.

13. Správny súd vzhľadom po posúdení obsahu skutkových tvrdení uvedených v žalobe žalobcu a vo vyjadrení žalovaného k žalobe nepovažoval za potrebné uskutočniť žalobcom navrhnutý výsluch členky okrskovej volebnej komisie. Skutkové tvrdenia žalobcu, ktoré by navrhovaným výsluchom svedkyne bolo možné potvrdiť, totiž správny súd nepovažoval za sporné.

14. Žalobné body žalobcu je možné zhrnúť nasledovne:

- a. prvým žalobným bodom je žalobcom tvrdená nezrovnalosť pri určovaní osoby, ktorá vykoná hlasovanie prostredníctvom prenosnej volebnej schránky,
- b. druhým žalobným bodom je tvrdená pomoc členky okrskovej volebnej komisie pani C. G., ktorá mala pomáhať pri hlasovaní pánovi G. I.,
- c. tretím žalobným bodom je spôsob nakladania s chýbajúcim volebným lístkom z prázdnej obálky a s tým súvisiace podozrenie na tzv. „vláčik“,
- d. štvrtým žalobným bodom je spôsob vedenia volebnej kampane žalovaným pri úhrade nákladov stretnutia s obyvateľmi obce dňa 1. októbra 2022, a
- e. piatym žalobným bodom je činnosť žalovaného počas konania volieb - na smútočnej oslave.

Splnenie procesných podmienok

15. Správna žaloba vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť podaná v lehote 10 dní od vyhlásenia výsledku volieb (§ 312e zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej „SSP“) v znení uplatniteľnom v čase vykonanie volieb do orgánov samosprávy obcí 29. októbra 2022). Žalobu môže podať okrem iných aj kandidát na funkciu v orgáne územnej samosprávy, ktorý nebol zvolený, ak získal aspoň 10% platných hlasov (§ 312c písm. a) SSP). Žalovaným je okrem iných i starosta obce zvolený v napadnutých voľbách (§ 312d písm. b) SSP).

16. Správna žaloba bola žalobcom podaná dňa 8. novembra 2022, čím je zachovaná lehota na jej podanie, ktorá by uplynula najneskôr 9. novembra 2022.

17. Správny súd sa oboznámil s výsledkami napadnutých volieb z webového sídla Štatistického úradu Slovenskej republiky a zistil, že žalobca ako kandidát na starostu obce Vyšný Mirošov v predmetných voľbách získal 168 hlasov, čo tvorilo 45,90%-ný podiel platných hlasov z celkového počtu zúčastnených voličov, a že žalovaný je zvoleným starostom obce Vyšný Mirošov. Žalobca tak spĺňa podmienku aktívnej procesnej legitímácie a žalovaný podmienku pasívnej procesnej legitímácie.

18. Správny súd preto konštatuje, že správna žaloba bola podaná oprávnenou osobou (§ 312c písm. a) SSP) a včas (§ 312e SSP). Podaná žaloba spĺňa všetky požadované náležitosti (§ 312f SSP).

19. Správny súd v danej veci vzhľadom na správny súdom realizované dokazovanie nepovažoval za potrebné nariadenie pojednávania (§ 312h SSP).

Konanie pred správnym súdom

20. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej „Ústavný súd“) voľby môžu byť spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane) (PL. ÚS 20/2015).

21. Prvý, druhý a tretí žalobný bod je žalobcom tvrdeným volebným deliktom a štvrtý a piaty žalobný bod je žalobcom tvrdeným neprípustným ovplyvňovaním výsledku hlasovania.

22. Správny súd taktiež poukazuje že na to že, aby bolo vyhovené návrhu na začatie konania vo volebných veciach, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnicstva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb. (PL. ÚS 55/2014).

23. Správny súd na podklade (1) žaloby žalobcu, (2) vyjadrenia žalovaného k žalobe, (3) čestných vyhlásení predložených žalobcom a žalovaným, (4) faktúry predloženej žalobcom a žalovaným, (5) pozvánky na stretnutie s občanmi organizované žalovaným a (6) oboznámením sa s obsahom zápisnice okrskovej volebnej komisie nemal v zásade za sporné skutkové tvrdenia žalobcu.

24. Zabezpečenie a vykonanie dôkazov navrhovaných žalobcom v replike správny súd s ohľadom na žalobné body žalobcu nepovažoval za nevyhnutné na rozhodnutie vo veci (§ 119 SSP). Súd totiž v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“; jeho úlohou je zväziť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími okolnosťami a na tom základe rozhodnúť, či

vykoná vo veci dokazovanie, alebo vyvodí právne závery len na základe tvrdení účastníka (uznesenie sp. zn. PL. ÚS 66/2011).

Žalobcom tvrdená nezrovnalosť pri určovaní osoby, ktorá vykoná hlasovanie prostredníctvom prenosnej volebnej schránky

25. Podstatou žalobného bodu je, že predsedníčka volebnej komisie pani C. X. sama bez ostatných členov volebnej komisie rozhodla, že hlasovanie s prenosnou volebnou schránkou vykoná pani C. G., matka žalovaného. Pre úplnosť správny súd dopĺňa, že žalobca neuvádza, že spochybňuje hlasovanie prostredníctvom prenosnej volebnej schránky, ale iba pôvodný (nerealizovaný) spôsob určenia osoby, ktorá toto hlasovanie má vykonať.

26. Ako uviedol už Ústavný súd, príbuzenský vzťah medzi členmi volebnej komisie a kandidátmi na starostu obce alebo poslancov obecného zastupiteľstva sám osebe neznamená a nezapríčiňuje neústavnosť alebo nezákonnosť volieb (PL. ÚS 39/2018).

27. Ako však vyplýva zo spoločných skutkových tvrdení žalobcu i žalovaného, hlasovanie s prenosnou volebnou schránkou nebolo nakoniec realizované pani C. G., ale inými členkami okrskovej volebnej komisie pani W. W. a pani I. D.. Žalobca netvrdil, že by on, alebo akákoľvek iná osoba ich určenie spochybňovala. Podľa vyjadrenia žalovaného, ktoré žalobca taktiež nespochybnil, si žalobca určil pozorovateľa pána O. O., ktorý s týmito členmi komisie chodil.

28. Z uvedeného je zrejmé, že osobu ktorú žalobca namietal (pani C. G.) v skutočnosti hlasovanie s prenosnou volebnou schránkou nerealizovala.

29. Ako v minulosti uviedol Ústavný súd, minimálnou požiadavkou majúcou garantovať riadny výkon volebného aktu aj v prípade tých občanov, ktorí požiadali o možnosť hlasovať mimo volebnej miestnosti, je prítomnosť dvoch vzájomne sa kontrolujúcich členov volebnej komisie (PL. ÚS 36/2014). Právna úprava tejto časti volebného procesu svojou formuláciou a významom pre regulérnosť volebného aktu nepripúšťa žiadne „náhradné riešenia“ (obdobne PL. ÚS 33/03). Žalobca v žalobe netvrdil, že táto minimálna požiadavka by nemala byť splnená. K jej nesplneniu by nepochybne došlo, ak by hlasovanie s prenosnou volebnou schránkou vykonala iba pani Mária Petrániková, matka žalovaného, k čomu však ale nedošlo.

30. Samotný dôvod, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie určila, že hlasovanie s prenosnou volebnou schránkou vykoná pani C. G., matka žalovaného, k čomu nakoniec nedošlo, nie je sám o sebe schopný spochybniť nezákonnosť volieb. I pokiaľ by v tejto súvislosti bolo zistené porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, keďže hlasovanie s prenosnou volebnou urnou žalobcom spochybňovaná osoba nerealizovala, nedosahuje intenzitu protizákonnosti volieb, ktorá by spochybňovala ich výsledok.

31. Žalobný bod preto správny súd považuje za nedôvodný.

Žalobcom tvrdená pomoc členky okrskovej volebnej komisie pani C. G., ktorá mala pomáhať pri hlasovaní pánovi G. I.

32. Podstatou žalobného bodu je, že členka okrskovej volebnej komisie pani C. G. mala pomáhať pri hlasovaní pánovi G. I..

33. Správny súd nemá pochybnosti, že k takémuto konaniu členky okrskovej volebnej komisie pani C. G. došlo. Toto nebolo spochybnené ani žalovaným.

34. Podľa § 24 ods. 6 zákona č. 180/2014 Z. z. volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre zdravotné postihnutie alebo preto, že nemôže čítať alebo písať a oznámi pred hlasovaním túto skutočnosť okrskovej volebnej komisii, má právo vziať so sebou do osobitného priestoru na úpravu

hlasovacích lístkov inú osobu spôsobilú upraviť hlasovací lístok podľa jeho pokynov a zákona a vložiť do obálky; takouto osobou nemôže byť člen okrskovej volebnej komisie. Obidve osoby pred vstupom do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov člen okrskovej volebnej komisie poučí o spôsobe hlasovania a o skutkovej podstate trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda a o skutkovej podstate trestného činu volebnej korupcie.

35. Správny súd súhlasí so žalobcom, že konanie členky okrskovej volebnej komisie pani C. G. bolo v rozpore s § 24 ods. 6 zákona č. 180/2014 Z. z. a to bez ohľadu na skutočnosť, že išlo, podľa vyjadrenia žalovaného, o brata pani C. G..

36. Žalobca netvrdil, že takéto konanie členky okrskovej volebnej komisie pani C. G. sa opakovalo aj v iných prípadoch.

37. Nie je sporné, že v tejto súvislosti došlo týmto jedným žalobcom namietaným konaním členky okrskovej volebnej komisie pani C. G. k porušeniu zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb. Správny súd preto posúdil intenzitu tohto volebného nedostatku z hľadiska jeho vplyvu na rozhodovanie voličov a na výsledok volieb.

38. Žalobca v napadnutých voľbách získal 168 hlasov a žalovaný v napadnutých voľbách získal 198 hlasov. Rozdiel hlasov medzi žalobcom a žalovaným tak predstavoval 30. Prípadné spochybnenie vôle jedného voliča pána G. I. namietaným konaním členky okrskovej volebnej komisie pani C. G. nedosahuje podľa správneho súdu takú intenzitu, že by bolo schopné zvrátiť výsledok volieb, ktorý predstavoval 30 hlasov (t. j. i bez hlasu pána G. I. by rozdiel bol výrazný).

39. Ako uviedol vo svojom rozhodnutí Ústavný súd SR, tento musí vyvažovať medzi hodnotou riadneho priebehu volieb na jednej strane a zachovaním jedinečného výsledku volieb, ktorý vzišiel z konkrétneho volebného dňa, na strane druhej. Veľmi prenesene a zjednodušujúco ide o vyváženie medzi pravidlami a demokraciou, medzi dokonalosťou a autenticitou (PL. ÚS 33/2018). Ústavný súd taktiež už uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné (PL. ÚS 18/2015) a že vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení zákona o voľbách totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (napr. PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07).

40. Voľby starostu obce Vyšný Mirošov preto neboli dokonalé, ale ich výsledok vo vzťahu k zvolenému starostovi i napriek tomu, podľa názoru správneho súdu, odzrkadľuje demokratickú vôľu voličov.

41. Žalobný bod preto správny súd považuje za nedôvodný.

Nakladanie s chýbajúcim volebným lístkom z prázdnej obálky a s tým súvisiace podozrenie na tzv. „vláčik“

42. Podstatou žalobného bodu je, že vo voľbách bola odovzdaná prázdna obálka (s chýbajúcimi volebnými lístkami) a v počte neplatných hlasovacích lístkov bol zahrnutý aj chýbajúci volebný lístok z predmetnej prázdnej obálky. Z chýbajúceho hlasovacieho lístku žalobca odvodzoval podozrenie na tzv. „vláčik“ - odovzdávanie si hlasovacieho lístku ako návodu na hlasovanie viacerými voličmi.

43. Postup okrskovej volebnej komisie po ukončení hlasovania upravuje § 29 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z., podľa ktorého okrsková volebná komisia sčíta obálky a porovná ich počet so záznamami v zozname voličov. Obálky, ktoré nemajú náležitosti podľa § 22 ods. 3, a hlasovacie lístky, ktoré neboli v obálke, okrsková volebná komisia vylúči.

44. Podľa Ústavného súdu zákon o voľbách posudzovanie hlasovacích lístkov upravuje spôsobom negatívnej enumerácie. Neplatný je hlasovací lístok, ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce, alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre

voľby starostu obce (§ 184 ods. 1), ak je v obálke niekoľko hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, sú všetky tieto hlasovacie lístky neplatné, neplatné sú aj hlasovacie lístky, ktoré nie sú na predpísanom tlačive (§ 184 ods. 2). Z uvedených ustanovení vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý napĺňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok. Nie je rozhodujúce, ktoré z kritérií (dôvodov) neplatnosti kvalifikuje hlasovací lístok za neplatný. Rovnakú relevanciu má skutočnosť, kedy dôvod neplatnosti hlasovacieho lístku vznikol a kto ho zapríčinil (PL. ÚS 52/2018).

45. Z citovaných ustanovení zákona o voľbách vyplýva, že pre posúdenie hlasovacieho lístka ako platného, a teda na jednoznačný prejav vôle voliča zákon vyžaduje, aby volič prejavil svoju vôľu zakrúžkovaním poradového čísla ním vybraného kandidáta na starostu obce (primátora) alebo kandidáta, prípadne kandidátov na poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva, na predpísanom tlačive. V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej judikatúre konštatoval, že prejav vôle voliča musí nepochybne smerovať k tomu, aby pri úprave hlasovacieho lístka (ktorý je na predpísanom tlačive) pri voľbách bolo nepochybné, koho volil, a aby prejav jeho vôle smeroval k voľbe ním označeného kandidáta, a to tým, že označí kandidáta, ktorého volil. Ústavný súd každý prípad posudzuje osobitne, pričom prihliada na účel a zmysel volebného zákona, ako aj dodržiavanie princípov právneho štátu (PL. ÚS 8/08). Zákon o voľbách posudzovanie hlasovacích lístkov upravuje spôsobom negatívnej enumerácie. Podľa § 38 ods. 1 „Neplatný je hlasovací lístok, ktorý nie je na predpísanom tlačive, ktorý nie je upravený podľa § 31 ods. 4, ak volič na hlasovacom lístku neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť zvolených do obecného (mestského) zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta na funkciu starostu obce (primátora), alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta na túto funkciu“. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý napĺňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok (PL. ÚS 17/2015).

46. Keďže prázdna obálka mala náležitosti podľa § 22 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z., nebolo možné ju vylúčiť. Keďže však zároveň neobsahovala hlasovacie lístky, postup okrskovej volebnej komisie, ktorý hlas určila za neplatný, nie je rozporný so zákonom a možno ho pripodobniť situácii, kedy by obálka obsahovala neoznačený hlasovací lístok a správny súd preto v tejto súvislosti neidentifikoval žiadne porušenie zákona.

47. Tvrdenie žalobcu o podozrení na tzv. „vláčik“ bolo uvedené len v rovine podozrenia nepodporeného žiadnym dôkazom. Uvedené má za následok, že ide iba o všeobecné tvrdenie, o ktorého pravdivosti nie je ani sám žalobca presvedčený, keďže ho sám označuje iba ako podozrenie. Ani správny súd z obsahu žaloby nezistil žiadnu indíciu, ktorá by mohla nasvedčovať tomu, že k tzv. „vláčiku“ došlo.

48. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcovi, aby kvalifikovaným spôsobom označil skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebných zákonov, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než aký bol uverejnený (napr. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 23/2017). Súd totiž v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“; jeho úlohou je zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími okolnosťami a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci dokazovanie, alebo vyvodí právne závery len na základe tvrdení účastníka (uznesenie sp. zn. PL. ÚS 66/2011). Funkcia súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 22/2015, PL. ÚS 13/2019). Len domnienka nesprávneho výsledku volieb ako takého nemôže byť dôvodom zrušenia ich výsledkov (uznesenia sp. zn. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, resp. už cit. PL. ÚS 85/07).

49. Správny súd v nadväznosti na vyššie uvedené konštatuje, že pokiaľ žalobca nezákonnosť volieb odôvodňoval výlučne podozrením, že mohlo dôjsť k tzv. „vláčiku“, pričom k uvedenému podozreniu

nepredložil ani žiadne dôkazy, ktoré by mohli byť indíciou spôsobilou pre vznik takého podozrenia, uvedené v podstate ani nemôže byť vnímané ako dôvod spôsobilý spochybniť zákonnosť volieb.

50. Žalobný bod preto správny súd považuje za nedôvodný.

Spôsob vedenia volebnej kampane žalovaným pri úhrade nákladov stretnutia s obyvateľmi obce dňa 1. októbra 2022 a činnosť žalovaného počas konania volieb - na smútočnej oslave

51. Pokiaľ ide námietku, že žalovaný sa mal podieľať na príprave smútočnej spomienky, pričom v tejto súvislosti mal komunikovať s tam prítomnými voličmi a byť prítomný v priestoroch, kde sa pohybovali voliči, v čom žalobca videl bezprostredné ovplyvňovanie voličov keďže uvedené prebiehalo počas volebného moratória, správny súd konštatuje, že uvedené zostalo len v rovine tvrdenia a žalobca nepredložil žiadny relevantný dôkaz preukazujúci skutočnosť, že skutočne došlo k ovplyvňovaniu voličov.

52. Správny súd súčasne poukazuje na skutočnosť, že žalovaný reagoval na uvedené tak, že počas volieb sa nepohyboval na obecnom úrade, guláš na smútočnú hostinu navaril deň vopred a suroviny mal nakúpiť pán C. Q., pričom žalovaný sa na smútočnej oslave nezdržoval a o voľbách sa s nikým nebavil. V tejto súvislosti správny súd konštatuje, že v prípade tejto žalobnej námietky ide tak o tvrdenie proti tvrdeniu.

53. S opätovným poukazom na skutočnosť, že súd v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“ správny súd konštatuje, že ovplyvňovanie voličov ako aj prítomnosť žalovaného na dotknutej smútočnej oslave sa jednoznačne nepreukázali a preto je potrebné konštatovať, že žalobca neunesol dôkazné bremeno preukazujúce pravdivosť tohto jeho tvrdenia.

54. Uvedené východisko nepreukázania pravdivosti tvrdenia možno aplikovať aj v súvislosti s námietkou týkajúcou sa úhrady nákladov stretnutia s obyvateľmi obce dňa 1. októbra 2022. Pokiaľ teda ide o námietku, že súčasťou predvolebnej kampane boli zábavné atrakcie realizované spoločnosťou MASKOTÍCI s.r.o., ktorá dňa 4. októbra 2022 vystavila faktúru na sumu 750,- eur, a to na obec Vyšný Mirošov a žalovaný tak mal financovať svoju volebnú kampaň z prostriedkov obce Vyšný Mirošov, čo mu malo poskytnúť voči žalobcovi výhodu, žalovaný reagoval tým, že po zistení, že dodávateľ MASKOTÍCI s.r.o. nedopatrením vystavil faktúru pre obec, požiadal ho, aby faktúru prerobil na objednávateľa TJ Družstevník Vyšný Mirošov. K uvedenému vyjadreniu súčasne predložil uvedenú faktúru vystavenú pre TJ Družstevník Vyšný Mirošov.

55. V tejto súvislosti tak správny súd vnímal tvrdenia účastníkov vo vzťahu k otázke hradenia nákladov z prostriedkov obce za rozporné, pričom žalobca nepredložil žiadne iné dôkazy, resp. neuviedol žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by preukazovali, že jeho tvrdenie je pravdivé. V tomto smere preto z pohľadu správneho súdu neunesol dôkazné bremeno, keďže okrem protichodných tvrdení jednotlivých účastníkov, obaja súčasne predložili aj protichodné faktúry a teda nemožno ani konštatovať, že tvrdenie niektorého z nich resp. faktúra predložená niektorým z nich by mala vyššiu výpovednú hodnotu, resp. by sa javila ako hodnovernejšia. S ohľadom na uvedené správny súd námietku žalobcu neakceptoval.

56. Žalobný bod preto správny súd považuje za nedôvodný.

Záver a trovy konania

57. S poukazom na vyššie uvedené správny súd žalobu zamietol, pretože na základe výsledkov vykonaného dokazovania nie je možné uvažovať o dôvodnosti žalobných bodov žalobcu, ktorými spochybňoval zákonnosť volieb na starostu obce Vyšný Mirošov.

58. O trovách konania rozhodol správny súd podľa jeho výsledku. Zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, ktorému priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa prvej vety ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) však vykazuje určité znaky kontradiktórnosti konania, ktoré sú skôr typické pre civilné sporové konanie (účastníci konania sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení). Ak úspešnému žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú.

59. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

60. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prijal toto rozhodnutie jednomyselne (§ 139 ods. 4 SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok n i e j e prípustný.